

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 211/2023-94

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Miroslava Duriša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej JUDr. Luciou Nováčkovou, advokátkou, Pluhová 2010/8, Ivanka pri Dunaji, a o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej JUDr. Helenou Čerešňovou, advokátkou, Horné predmestie 216/16, Svätý Jur, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/174/2022-733 z 31. januára 2023 a jeho postupu v konaní vedenom pod sp. zn. 15Co/174/2022 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/174/2022-733 z 31. januára 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15Co/174/2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/174/2022-733 z 31. januára 2023 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.
4. Sťažovateľkám **priznáva** finančné zadost'učinenie každej po **4 000 eur**, ktoré im **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke [REDAKOVANÉ], trovy konania **663,57 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke [REDAKOVANÉ] trovy konania **663,57 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka 1“), sa ústavnou sťažnosťou doručenu Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu, ktoré navrhuje zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Súčasne sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a navrhuje priznať jej finančné zadostučinenie 35 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom. Predmetná ústavná sťažnosť bola ústavným súdom vedená pod sp. zn. Rvp 693/2023.

2. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka 2“, spolu so sťažovateľkou 1 ďalej aj „sťažovateľky“) sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 10. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a navrhuje priznať jej finančné zadostučinenie 35 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Predmetná ústavná sťažnosť bola vedená pod sp. zn. Rvp 694/2023.

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 185/2023-14 z 23. marca 2023 spojil veci vedené pod sp. zn. Rvp 693/2023 a sp. zn. Rvp 694/2023 na spoločné konanie a uznesením č. k. I. ÚS 211/2023-18 z 5. apríla 2023 prijal ústavné sťažnosti na ďalšie konanie v celom rozsahu a zároveň Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) uložil, aby sa v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/182/1987 dočasne zdržal vydania rozsudku alebo uznesenia, ktorým sa konanie končí, a to až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu v tejto veci.

4. Na základe oznámenia sudkyne I. senátu ústavného súdu Jany Baricovej zo 6. septembra 2023 o dôvodoch jej možného vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 443/2023-8 z 20. septembra 2023 rozhodol tak, že menovaná sudkyňa je vylúčená z konania a rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 211/2023. Vzhľadom na to boli ústavné sťažnosti sťažovateľiek v súlade s čl. XI bodom 1 a 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 v spojení s čl. III bodom 1 písm. a)

Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení dodatku č. 1 z 1. marca 2023 a dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 prejednané prvým senátom ústavného súdu v zložení Miloš Maďar, predseda senátu, Miroslav Duriš a Rastislav Kaššák, členovia senátu.

5. Z obsahu ústavných sťažností a príloh k nim pripojených vyplýva, že sťažovateľka 2 je žalobkyňou v 1. rade a sťažovateľka 1 je žalobkyňou v 2. rade v konaní vedenom pôvodne okresným súdom pod sp. zn. 11C/182/1987. Predmetom sporu je konanie o žalobe zo 4. novembra 1987 o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k špecifikovaným nehnuteľnostiam (ďalej len „nehnutelnosti“).

6. Okresný súd (v poradí prvým, pozn.) rozsudkom z 19. septembra 1988 zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov k nehnuteľnostiam tak, že do spoluvlastníctva oboch žalobkyň prikázal [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v podieloch [REDAKOVANÉ] pre žalobkyňu v 1. rade a [REDAKOVANÉ] pre žalobkyňu v 2. rade v zmysle geometrického plánu; do spoluvlastníctva žalovaných v 1. a 2. rade prikázal [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v podieloch [REDAKOVANÉ] pre žalovanú v 1. rade a [REDAKOVANÉ] pre žalovaného v 2. rade, žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

7. Proti rozsudku okresného súdu žalovaná v 1. rade podala odvolanie, na základe ktorého krajský súd ako súd odvolací uznesením z 12. decembra 1988 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Súd prvej inštancie vo veci konal a súdne konanie bolo následne prerušené uznesením okresného súdu zo 16. septembra 2014. Okresný súd rozhodol o pokračovaní v konaní uznesením z 10. decembra 2019 v súvislosti s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 21C/67/2014 z 31. mája 2018, právoplatným 28. októbra 2019, v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 6Co/247/2018-382 zo 4. septembra 2019, ktorým bolo určené, že pani [REDAKOVANÉ] nemá žiadne vlastnícke práva k sporným nehnuteľnostiam, a teda nie je dôvodné s ňou konať v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/182/1987. Tým bola zároveň vyriešená aj otázka účasti [REDAKOVANÉ] v tomto konaní.

9. Následne sa uskutočnili tri pojednávania a okresný súd vo veci rozhodol v poradí druhým rozsudkom z 3. novembra 2020. Proti predmetnému rozhodnutiu žalovaná v 1. rade podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 15Co/117/2021-647 z 31. marca 2022 (ďalej aj „druhé uznesenie krajského súdu“) tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Predmetné rozhodnutie krajského súdu sťažovateľky napadli ústavnými sťažnosťami, na základe ktorých ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 313/2022-63 z 8. novembra 2022 konštatoval porušenie ich práv podľa ústavy a dohovoru, druhé uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň sťažovateľkám priznal primerané finančné zadostučinenie každej po 2 000 eur a náhradu trov konania.

11. Krajský súd po vrátení veci ústavným súdom vydal ďalšie rozhodnutie (napadnuté uznesenie, pozn.), ktorým znova zrušil rozsudok okresného súdu z 3. novembra 2020 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Argumentoval závažnými nedostatkami v postupe súdu prvej inštancie, ktoré odvolací súd nemôže odstrániť, a preto nie je možné, aby vo veci sám rozhodol. Procesné pochybenia spočívali podľa krajského súdu v nevysporiadaní sa súdu prvej inštancie s návrhom žalovaných,

aby do konania na ich strane vstúpila [REDAKOVANÉ], a ďalej v nevysporiadaní sa so vzájomnou žalobou oboch žalovaných.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

12. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu a jeho postupu v napadnutom konaní sťažovateľky podali aktuálne prejednávaneé ústavné sťažnosti, v ktorých argumentujú, že krajský súd vydaním napadnutého uznesenia podľa ich názoru opakovane ignoroval § 390 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a postupoval v zjavnom rozpore s nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 313/2022-63 z 8. novembra 2022. Sťažovateľky sa nestotožňujú s posúdením veci krajským súdom a tvrdia, že v odôvodnení jeho rozhodnutia je uvedený zhodný dôvod vrátenia veci okresnému súdu, o ktorom už raz ústavný súd vyslovil, že nie je dôvodom na vrátenie veci súdu prvej inštancie.

13. Zásadnou námietkou oboch sťažovateľiek je teda tvrdenie, že krajský súd namiesto meritórneho rozhodnutia vydal napadnuté uznesenie (opakovane v príkrom rozpore s § 390 CSP), ktorým opätovne vec vrátil súdu prvej inštancie, čím hrubo porušil princíp právnej istoty, sťažovateľkám odmietol spravodlivosť (*denegatio iustitiae*), a spôsobil tak ďalšie prietahy v konaní, ktoré trvá už tridsaťpäť rokov bez toho, aby bolo právoplatne ukončené. Absentujúce meritórne rozhodnutie podľa ich názoru závažným spôsobom zasahuje aj do výkonu ich vlastníckeho práva, keďže výrazne obmedzuje ich možnosti disponovať predmetnými nehnuteľnosťami. Vydanie napadnutého uznesenia, keď sa krajský súd neriadil pokynmi obsiahnutými v zrušujúcom náleze ústavného súdu, je pre sťažovateľky nepredvídateľnou a šokujúcou skúsenosťou, ktorá absolútne oslabuje ich vieru v právo a spravodlivosť v Slovenskej republike.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľiek

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

14. Krajský súd sa vo svojom vyjadrení stotožnil s vyjadrením predsedníčky senátu (sudkyne spravodajkyne) k ústavnej sťažnosti, ktoré pripojil, a uviedol, že dôvody, ktoré bránili skoršiemu prejednávaniu a rozhodnutiu veci, sú objektívnej povahy, k čomu by mal ústavný súd prihliadnuť.

15. Sudkyňa spravodajkyňa k veci uviedla, že o odvolaní žalovanej v 1. rade krajský súd opätovne rozhodol 31. januára 2023, teda v lehote dvoch mesiacov od vrátenia veci ústavným súdom (30. novembra 2022) po jeho zrušujúcom náleze. Vzhľadom na to sa domnieva, že k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nedošlo. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu, sudkyňa spravodajkyňa sa v plnom rozsahu pridŕža celého odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktoré je podľa jej názoru podrobné a vyčerpávajúce, splňajúce všetky náležitosti a nepovažuje ho za nepreskúmateľné, vnútorne rozporné, neprijateľné, nepresvedčivé či arbitrárne. Tvrdí, že krajský súd rešpektoval právny názor, ktorý vyslovil ústavný súd vo svojom náleze č. k. IV. ÚS 313/2022-63 z 8. novembra 2022, ale „zo strany prvoinštančného súdu došlo k takým procesným pochybeniam, ktoré ako

odvolací súd napraviť nemohol a v takom prípade zákonodarca nedovoľuje, aby odvolací súd postupoval podľa ustanovenia § 390 C. s. p. a vo veci rozhodol sám“. S odkazom na body 21 a 22 odôvodnenia svojho rozhodnutia, v ktorých vysvetlil dôvody, pre ktoré nebolo možné aplikovať v predmetnej veci § 390 CSP, naďalej zastáva názor, že toto ustanovenie interpretoval ústavne udržateľným spôsobom. Poukazuje aj na požiadavku výkladu a aplikácie právnej normy nielen z jej doslovného znenia, ale aj s ohľadom na jej účel a systematickú súvislosť. V závere zhrnula, že v danom prípade podľa nej nedošlo postupom krajského súdu ako súdu odvolacieho k porušeniu práva sťažovateľiek na spravodlivý proces ani k priet'ahom v konaní, a preto navrhuje sťažnosti zamietnuť.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

16. Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ], zastúpená advokátkou JUDr. Alexandrou Machanovou, uviedla, že sú to najmä sťažovateľky, kto odd'aluje rozhodnutie vo veci samej podávaním ústavných sťažností. Podľa jej názoru sú rovnako i žalovaní negatívne zasiahnutí dĺžkou trvania súdneho sporu a rovnako sú porušované aj ich práva, keďže nemôžu nakladať so svojimi vlastníckymi právami a ani ich v plnom rozsahu užívať. Poukázala tiež na osobitosť sporu a zložitosť veci.

17. Na dĺžku napadnutého súdneho konania má jednoznačne vplyv i fakt, že účastníci tohto súdneho konania boli spoločne i účastníkmi konania o dedičstve po poručiťovi [REDAKOVANÉ], zomrelom [REDAKOVANÉ] ktorý bol ich právnym predchodcom, a od neho odvodzujú svoje nároky a vlastnícke práva. Dedičské konanie po menovanom bolo čiastočne skončené uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. D6/1993, Dnot 53/2009 z 21. februára 2013, teda 32 rokov po smrti poručiť'a, avšak následne vo veci dedičstva po poručiťovi prebehlo dedičské konanie vedené na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 38D/361/2015, Dnot 62/2015, ktoré bolo právoplatne skončené 3. novembra 2015.

18. Spornou otázkou, ktorú namieta aj krajský súd, je postavenie a absencia [REDAKOVANÉ] v danom konaní, ktorá je podľa tvrdenia zúčastnenej osoby podielovou spoluvlastníčkou dotknutej nehnuteľnosti, keďže nemá v registri trestov záznam o právoplatnom odsúdení za trestný čin opustenia republiky, takže jej ani nemohol byť uložený trest prepadnutia majetku, a teda nehnuteľnosti, ktoré zdedila po svojich rodičoch, a spoluvlastnícke podiely na nich jej do dnešného dňa patria. Pokiaľ ide o konanie vedené pod sp. zn. 21C/67/2014, tvrdí, že sťažovateľky sa mýlia, pretože súd síce rozhodol o zamietnutí žaloby o určenie vlastníckeho práva, ale výslovne nejudikoval tú skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] nemá žiadne vlastnícke práva k sporným nehnuteľnostiam.

19. Postupom a rozsudkom okresného súdu z 3. novembra 2020 došlo k enormnému zásahu do práv žalovaných, keď sa okresný súd vôbec nezaoberal zabezpečením prístupu žalovaných a podielovej spoluvlastníčky [REDAKOVANÉ] k ich nehnuteľnostiam a nepriznal im ani finančnú kompenzáciu nákladov, ktoré je nevyhnutné vynaložiť na vybudovanie prístupu, avšak primárnou otázkou je, či to je vôbec technicky možné. Krajský súd preto konal správne a napadnutým uznesením zabezpečil vyvážené a rovné postavenie strán sporu.

20. Zúčastnená osoba [REDAKOVANÉ] vo veci poukázala aj na fakt, že žalovaní vo veci nespôsobili žiadne priet'ahy, vždy vykonali úkony, na ktoré ich súd vyzval. Konanie trvá desiatky

rokov s poukazom na komplikovanosť veci, keďže žalobkyňa [REDAKOVANÉ] si časť pozemkov zakúpila, pričom tieto pozemky boli podľa názoru zúčastnenej osoby protiprávne odobraté práve [REDAKOVANÉ], ktorá nebola nikdy právoplatne odsúdená za opustenie vlastní, a teda jej ani nemohol byť uložený trest prepadnutia majetku. [REDAKOVANÉ] nebola vo veci nikdy dobromyseľná, keďže vedela, že odsúdenie a prepadnutie majetku [REDAKOVANÉ] je sporné a do dnešného dňa nebolo preukázané. Práve to považuje za dôvod, pre ktorý krajský súd žiada účasť [REDAKOVANÉ].

21. Zúčastnená osoba [REDAKOVANÉ] zdôraznila, že dĺžkou konania trpia i žalovaní, ktorí rovnako už dovŕšili vyšší vek a tomu zodpovedá aj ich zdravotný stav. Rovnako sú proti svojej vôli zaťažení súdnymi trovami. Okresný súd však nedbá na ich vek, zdravotný stav a majetkové pomery a finančnú kompenzáciu za zabratú vstupnú bránu a vstupnú cestu im nepriznal, hoci krajský súd už v roku 1988 jednoznačne poukazyval na potrebu riešenia tejto veci.

22. Ako žalovaná sa domáha svojich práv a vo veci podala odvolanie, lebo súd sa návrhmi na vstup účastníka do konania a finančné vyrovnanie či zabezpečenie nerušeného prístupu k nehnuteľnostiam nezaoberal a do úvahy bral iba práva a argumentáciu žalobkýň.

23. Okresný súd v snahe urýchliť a ukončiť celú vec konal tak, že porušil práva žalovaných na spravodlivý proces. Podľa názoru zúčastnenej osoby práve napadnuté uznesenie krajského súdu garantuje rovnocenné postavenie strán sporu a právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces, takže sa ako žalovaná stotožňuje s jeho závermi a s jeho tvrdením, že boli zistené závažné nedostatky v postupe súdu prvej inštancie, ktoré musia byť odstránené. Domnieva sa, že to boli nedostatky tak skutkové, ako aj právne, pričom okresný súd nevykonal ani úkony, na ktoré ho zaviazal krajský súd ešte v uznesení z decembra 1988, ktoré odvolací súd nemohol odstrániť, pretože by stranám sporu bolo odopreté právo namietat' správnosť skutkových a právnych záverov na inštančne vyššom súde.

24. Zúčastnená osoba uviedla, že krajský súd teda nemal inú možnosť ako rozsudok okresného súdu, ktorý porušil zásadu viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu, zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Vzhľadom na to považuje napadnuté uznesenie za správne a spravodlivé, prihliadajúce na práva žalovaných.

25. Ak by ústavný súd pristúpil k zrušeniu uznesenia krajského súdu, došlo by k porušeniu práv žalovaných na spravodlivý proces a nebolo by zabezpečené ich právo pokojného užívania majetku, ako to zaručuje čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru, a zároveň by bolo porušené právo na spravodlivý proces [REDAKOVANÉ], ktorej bola odopretá účasť v konaní a ani súd o tomto návrhu nerozhodoval. Vo veci je potrebné vykonať úkony, ktoré sú pre krajský súd nevhodné a náležia okresnému súdu, napr. obhliadku miesta samého, znalecké dokazovanie na zistenie prístupovej cesty žalovaných k domovým nehnuteľnostiam, ako i stanovenie prípadnej finančnej náhrady za prístupovú cestu, ak nebude obnovená stará prístupová cesta a zriadené vecné bremeno.

26. Podľa názoru zúčastnenej osoby § 390 CSP nie je možné aplikovať na postup krajského súdu vo veci, keď tento z procesných a technických dôvodov nemohol vo veci rozhodnúť len po odstránení závažných pochybení, ktoré spôsobil vo veci okresný súd. Je presvedčená, že rýchlosť konania nemôže byť nadradená nad spravodlivosťou, zvlášť keď prieskumy v konaní spôsobovali aj samotné žalobkyne. Tvrdí, že právo na odvolanie je právom na spravodlivý proces, a preto jej odvolanie nie je možné považovať za prieskumy v súdnom konaní.

27. V závere preto zúčastnená osoba navrhuje sťažnosti zamietnuť a pokiaľ ide o finančné zadostučinenie, ktoré sťažovateľky žiadajú priznať, považuje ho za neprimerané a nedôvodné.

28. Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ], možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti nevyužila.

III.3. Replika sťažovateľiek:

III.3.1. Replika sťažovateľky 1:

29. Sťažovateľka 1 vo svojej replike uviedla, že súhlasí so skutkovými tvrdeniami, vyjadreniami a argumentáciou obsiahnutou vo vyjadrení sťažovateľky 2 a v celom rozsahu sa k nim pripája.

30. Osobitne k vyjadreniu krajského súdu doplnila, že tento sa snaží „nezákonne nahrádzať“ nedostatočnú procesnú aktivitu žalovaných a opakovane „hľadá“ akýkoľvek dôvod, pre ktorý chce vec z čisto formálnych (procesných) dôvodov vrátiť na prvoinštančný súd, a to bez ohľadu na opakované porušenie zákona, ako aj skutočnosť, že sa týmto celé konanie neprijateľne predlžuje. Skutočnosť, že krajský súd konal v rozpore s § 390 CSP a osobitne v rozpore s nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 313/2022-63 z 8. novembra 2022, označuje za v právnom štáte neprípustnú, porušujúcu princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva. Krajský súd tak napadnutým uznesením opakovane podstatným a veľmi negatívnym spôsobom porušil ústavné práva sťažovateľiek.

31. Sťažovateľka 1 k vyjadreniu zúčastnenej osoby navyše uviedla s odkazom na konanie o určenie vlastníckeho práva [REDAKOVANÉ] vedené pod sp. zn. 21C/67/2014, že ako žalovaná absolútne ignoruje existujúci právny stav vlastníctva sporných nehnuteľností. Dodala, že [REDAKOVANÉ] dlhodobo žije [REDAKOVANÉ] a ona samotná fakticky aj právny stav vlastníctva a užívania sporných nehnuteľností akceptuje. Ďalej pripojila vyhlásenie [REDAKOVANÉ] zo 7. júna 2023, že nemá záujem byť účastníčkou napadnutého konania a netrvá na žiadnom návrhu na jej pristúpenie do predmetného konania.

III.3.2. Replika sťažovateľky 2:

32. Sťažovateľka 2 k vyjadreniu krajského súdu uviedla, že v napadnutom uznesení, čo sa týka dôvodov opätovného zrušenia prvoinštančného rozsudku, súd uvádza úplne nové skutočnosti, ktoré dosiaľ ako vadu konania nevytkol, keďže v predošlom uznesení (sp. zn. 15Co/117/2021 z 31. marca 2022) takéto údajné závažné procesné pochybenia neuviedol. Krajský súd teda už v konaní sp. zn. 15Co/117/2021 neposúdil vec komplexne, nekonal hospodárne a v dôsledku toho spôsobil prieťahy v konaní, čím zbytočne zaťažil strany sporu, pretože sa sťažovateľka opätovne musí brániť v konaní pred ústavným súdom.

33. Vo vzťahu k nerozhodnutiu o návrhu na pristúpenie [REDAKOVANÉ] do konania sťažovateľka 2 zopakovala, že otázka jej účasti bola vyriešená v konaní vedenom pod sp. zn. 21C/67/2014, a teda vada, ktorú krajský súd vytýka prvoinštančnému súdu, neexistuje. Aj vo vzťahu k druhej údajnej vade uvádza, že vzájomná žaloba nebola riadne podaná (išlo o prednes žalovaných na pojednávaní), a preto o nej okresný súd nemohol rozhodovať. Zdôraznila, že krajský súd tým, že konal v rozpore s § 390 CSP, porušil zásadu zákonnosti a zásadu hospodárnosti, čím boli spôsobené prieťahy v konaní. Vo vzťahu k meritu veci je absolútne irelevantné tvrdenie krajského

súdu, že rozhodol v lehote dvoch mesiacov od predloženia spisu, pretože svojím arbitrárnym postupom priebeh konania zásadným spôsobom spomalil.

34. Sťažovateľka 2 k vyjadreniu zúčastnenej osoby uviedla, že okrem námietky porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy namieta, že bolo porušené aj jej základné právo na súdnu ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 ústavy. Obsahom tohto práva práve je, že krajský súd bol povinný podľa § 390 CSP v spojitosti s čl. 2 ods. 2 ústavy v konaní vedenom pod sp. zn. 15Co/174/2022 meritórne rozhodnúť, pretože toto ustanovenie neumožňuje žiadne výnimky a neoprávňuje krajský súd, aby sa od zákonom stanoveného postupu akokoľvek odchýlil. Uvedené potvrdzuje aj rozsiahla jednotná rozhodovacia prax ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že *„pri splnení predpokladov na aplikáciu ust. § 390 CSP je daná zákonná povinnosť odvolacieho súdu postupovať dôsledne podľa tohto ustanovenia bez akýchkoľvek úvah od tohto ustanovenia sa odkloniť“* (napr. I. ÚS 227/2018, II. ÚS 531/2018, IV. ÚS 313/2022). V nadväznosti na to krajský súd svojím napadnutým uznesením spôsobil aj prietahy v konaní, pretože vec je opätovne vo fáze prvoinštančného konania.

35. Ďalej sťažovateľka 2 doplnila, že opis okolností súdneho konania zo strany zúčastnenej osoby je vo vzťahu k predmetu konania pred ústavným súdom úplne irelevantný a argumenty bolo potrebné uplatňovať v rámci prostriedkov procesnej obrany a procesného útoku v konaní pred všeobecným súdom. Zhrnula, že zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení neuviedla jediný relevantný argument, ktorý by s oporou v zákone ospravedlňoval konanie krajského súdu a ktorým by boli vyvrátené jej tvrdenia obsiahnuté v ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

36. Podstatou ústavných sťažností sťažovateľiek je namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bol nerešpektovaním § 390 CSP opakovane (tretíkrát) zrušený prvoinštančný rozsudok, ako aj namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní. Krajský súd taktiež nerešpektoval nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 313/2022-63 z 8. novembra 2022 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, hoci podľa názoru sťažovateľiek mal v merite veci rozhodnúť sám.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

37. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

38. Podľa § 389 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva

na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom, alebo d) nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

39. Podľa § 390 CSP odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

40. Ustanovenie § 390 CSP bolo zaradené do civilného procesného práva s cieľom zvýšenia rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a v nadväznosti na základné zásady civilného sporového konania. Jednou z nich je i zásada vyjadrená v čl. 17 CSP, podľa ktorej súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Účelom § 390 CSP je zrýchlenie konania rozhodnutím v merite veci a skrátenie celkovej dĺžky súdneho konania.

41. Ustanovenie § 390 CSP ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, podľa ktorej rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie (I. ÚS 52/2020).

42. Ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľiek prijal na ďalšie konanie (bod 3), keď pri ich predbežnom prejednaní dospel k názoru, že je potrebné predovšetkým skúmať, (i) či krajský súd nepostupoval v rozpore s § 390 CSP, keď ako odvolací súd napadnutým uznesením opakovane zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a opätovne mu vrátil vec na ďalšie konanie, (ii) či možno považovať napadnuté uznesenie krajského súdu za ústavne udržateľné a (iii) či vydaním napadnutého uznesenia nedošlo k neopodstatnenému predĺženiu konania a vzniku zbytočných priesťahov.

43. Z odôvodnenia nálezu č. k. IV. ÚS 313/2022-63 z 8. novembra 2022 vyplýva, že „ústavný súd sa nemôže stotožniť s argumentáciou porušovateľa v jeho vyjadrení ani argumentáciou zúčastnenej osoby, že v okolnostiach tohto prípadu nebolo možné aplikovať § 390 CSP z dôvodu procesných pochybení okresného súdu...“, a ďalej že „ústavný súd už judikoval, že z dikcie § 390 CSP vyplýva, že toto ustanovenie je formulované kategoricky a v ňom uloženú povinnosť ukladá odvolaciemu súdu splniť vždy, ak sú naplnené predpoklady obsiahnuté v tomto rozhodnutí. Aj odvolací súd je povinný konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z hľadiska systematiky Civilného sporového poriadku ide o ustanovenie špeciálne vo vzťahu k ustanoveniam upravujúcim iné spôsoby rozhodovania o podanom odvolaní (vrátane § 389 CSP). Ako aj zo skoršej rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva, pri splnení predpokladov na aplikáciu § 390 CSP je daná zákonná povinnosť odvolacieho súdu postupovať dôsledne podľa tohto ustanovenia bez možnosti akýchkoľvek úvah od tohto ustanovenia sa odkloniť (I. ÚS 227/2018, II. ÚS 531/2018).“.

44. Ústavný súd taktiež vyslovil, že „opomenutie príkazu vyplývajúceho z § 390 CSP, aby odvolací súd sám vo veci rozhodol, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia tohto opomenutia krajským súdom, zakladá danosť takého procesného excesu zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu, v príčinnej

súvislosti s ktorým dochádza k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 570/2017). V posudzovanej veci bol kritický postup síce krajským súdom odôvodnený, ako však z obsahu predchádzajúcich bodov vyplýva, jeho odôvodnenie z hľadiska ústavnej udržateľnosti neobstojí. Kategoricky zákonom nastavené procesné parametre nemôže vyvážiť okolnosť, že postup bez možnosti kasácie je pre odvolací súd nepochybne zložitejší.“.

45. V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že „napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorým odvolací súd odmietol aplikovať § 390 CSP, čím rezignoval na meritórny prieskum rozsudku okresného súdu, odvolávajúc sa na procesné pochybenia súdu prvej inštancie, došlo k porušeniu práva sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“, a uzavrel: «V tomto prípade je však ústavná neudržateľnosť ďalšieho postupu a rozhodovania súdov nezvratná, keďže meritórne mal rozhodnúť odvolací súd, a tým vec právoplatne skončiť. Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.»

46. Krajský súd po vrátení veci ústavným súdom rozhodol o odvolaní žalovanej v 1. rade (zúčastnenej osoby) napadnutým uznesením tak, že opätovne zrušil rozsudok okresného súdu z 3. novembra 2020 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

47. Ústavný súd rešpektuje rozhodovací priestor krajského súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom posúdiť stranami sporu podané odvolanie a rozhodnúť o ňom. Uvedené však platí, len pokiaľ súd neprekročí ústavné štandardy (základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie), medzi ktoré okrem iného patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava (IV. ÚS 77/2002).

48. Ústavný súd opätovne pripomína, že pri výkone základného práva na súdnu ochranu neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojoľné) obmedzenie či dokonca popretie (I. ÚS 532/2016).

49. Iba na okraj k výkladu § 390 CSP nielen v rozhodnutiach ústavného súdu treba konštatovať, že účelom a cieľom jeho zakotvenia do Civilného sporového poriadku bolo dosiahnutie zvýšenia rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a skrátenie celkovej dĺžky súdneho konania (tzv. zásada jedenkrát a dost). Dané ustanovenie má kogentný charakter a ukladá dostatočne jednoznačne a zrozumiteľne odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, teda ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Ústavný súd vo svojej dnes už ustálenej judikatúre opomenutie, resp. nerešpektovanie príkazu vyplývajúceho z § 390 CSP vyhodnocuje nekompromisne, ako procesný excés, v príčinnej súvislosti s ktorým konštatuje porušenie

základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (k tomu napr. I. ÚS 570/2017, III. ÚS 379/2017, I. ÚS 227/2018, II. ÚS 531/2018, III. ÚS 5/2018, I. ÚS 218/2019, I. ÚS 451/2022, I. ÚS 59/2023). Ak aj v ostatnom čase ústavný súd pripustil výnimky z tohto zákonného imperatívu, išlo o špecifické procesné situácie (IV. ÚS 215/2022, III. ÚS 570/2023), ktoré však na podstate § 390 CSP nič nemenia a ani neotvárajú priestor na jeho nerešpektovanie.

50. Ústavný súd na doplnenie uvádza, že „kasačná záväznosť rozhodnutia ústavného súdu je prísnejšia než precedenčné pôsobenie iných rozhodnutí ústavného súdu v obdobných veciach. Kasačná záväznosť viaže všeobecný súd, ktorý vo veci konal, a to najmä v prípade, keď nedošlo k zmene právnej úpravy ani k zmene skutkových okolností a ústavný súd vo veci rozhodol meritórne a svoj právny názor jednoznačne formuloval.“ (I. ÚS 89/2017, ZNaU 56/2017).

51. Aj odborná právnická literatúra uvádza, že kasačná (inštančná) záväznosť nálezu ústavného súdu predstavuje požiadavky na reflektovanie právneho názoru ústavného súdu zaujaté v konkrétnej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom náleze, ktorý je pri následnom rozhodovaní orgán verejnej moci povinný bezvýnimčne rešpektovať. Kasačná záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia ústavného súdu. Kasačná viazanosť orgánu verejnej moci právnym názorom vysloveným ústavným súdom vyplývajúca z § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyjadreným v kasačnom náleze vyplýva zo zmyslu kasácie v právnom poriadku. Viazanosť orgánu verejnej moci právnym názorom ústavného súdu je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Prípadné nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu je právnym dôvodom na podanie novej ústavnej sťažnosti (bližšie k tomu *Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 1035 – 1042.*).

52. Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť či posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal. Orgán verejnej moci má v tomto smere ústavnú povinnosť a nemôže názor ústavného súdu modifikovať alebo vec rozhodnúť inak, ako mu prikázal ústavný súd, hoci by ho k tomu mohli viesť dobré dôvody. Vertikálny precedens a kasačná záväznosť rozhodnutia ústavného súdu nedovoľuje orgánu verejnej moci zohľadniť nič (ani argument o nezávislosti sudcu či súdnej moci nie je relevantný), čo by mohlo viesť k nerešpektovaniu nálezu ústavného súdu. Ide o status rozhodnutia (vydal ho ústavný súd), a nie o jeho správnosť či spravodlivosť. Kasačná forma záväznosti má blízko k angloamerickému chápaniu precedenčného práva. Jedinou prípustnou výnimkou z kasačnej záväznosti je zmena faktických okolností prípadu od vydania nálezu a času rozhodovania orgánu verejnej moci. V každom inom prípade dochádza k porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy a k neústavnému stavu). Tieto účinky sa vzťahujú výlučne na orgán, ktorý bol pasívne legitimovaný v konaní o ústavnej sťažnosti (*Lalík, M., Lalík, T. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky, komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019. s. 404.*).

53. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia podľa § 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že krajský súd po vrátení veci ústavným súdom na ďalšie konanie jeho právny názor vyslovený v náleze č. k. IV. ÚS 313/2022-63 z 8. novembra 2022 nerešpektoval a tým, že ako

odvolací súd opakovane odmietol aplikovať § 390 CSP, čím rezignoval na meritórny prieskum rozsudku okresného súdu, odvolávajúc sa na procesné pochybenia súdu prvej inštancie, porušil základné právo sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

54. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľiek na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vyhovel (výrok 3).

55. Úlohou krajského súdu, ktorý je v zmysle § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu, bude opätovne vo veci rozhodnúť, a tým ju právoplatne skončiť, majúc na zreteli spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na kogentný charakter dotknutej procesnej úpravy a intenzitu konania krajského súdu (opakované porušenie procesných predpisov) je možné konštatovať, že krajský súd svojím doterajším postupom odmietol poskytnúť sťažovateľkám spravodlivosť (*denegatio iustitiae*).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

56. Sťažovateľky v súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý neaplikoval § 390 CSP a vec meritórne sám nerozhodol, namietajú aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

57. V odôvodnení svojich ústavných sťažností sťažovateľky argumentovali najmä skutočnosťou, že konanie nie je meritórne ukončené ani po 35 rokoch (v okamihu podania ústavných sťažností, pozn.) a krajský súd svojím arbitrárnym rozhodnutím čakanie na právoplatné skončenie dotknutého súdneho konania zmaril. V petite svojich ústavných sťažností však ako porušovateľ'a svojich práv označili len krajský súd, ktorý rozhodoval vo veci ako súd odvolací a vydal napadnuté uznesenie, ktorým v poradí druhý meritórny rozsudok súdu prvej inštancie opakovane zrušil a vec mu vrátil na opätovné konanie. Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania preto ústavný súd v súvislosti so sťažovateľkami namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov posudzoval len postup krajského súdu v odvolacom konaní.

58. Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97).

59. Predmetom súdneho sporu bola žaloba sťažovateľiek o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. V okolnostiach veci nie je kritérium skutková alebo právna zložitosť veci významné vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd opakovane zrušil rozsudok okresného súdu z procesných dôvodov bez meritórneho preskúmavania. Ústavný súd tiež nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by boli také zásadné, aby ich v súvislosti s dĺžkou odvolacieho konania bolo potrebné pripísať na ťarchu správania sťažovateľiek.

60. Z hľadiska hodnotenia postupu krajského súdu je pre posúdenie veci podstatné, že k prvému zrušujúcemu rozhodnutiu krajského súdu došlo ešte za platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, a to v roku 1988. Naproti tomu v poradí druhé uznesenie krajského súdu a rovnako tak napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorými bol (druhýkrát a tretíkrát) zrušený druhý rozsudok okresného súdu, boli už vydané za účinnosti Civilného sporového poriadku, ktorý bol v čase rozhodovania o odvolaní záväzný pre postup krajského súdu. Vzhľadom na okamžitú aplikabilitu Civilného sporového poriadku a okolnosti posudzovanej veci už podľa názoru ústavného súdu nebolo možné opätovné zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie krajským súdom.

61. Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že v právnej veci sťažovateľiek (v napadnutom konaní) rozhodol v lehote dvoch mesiacov, čo vo všeobecnosti nemožno považovať za neprimerané. Avšak ústavný súd musí konštatovať, že napadnuté uznesenie krajského súdu ovplyvnilo celkovú dĺžku konania, ktorá je sama osebe neprimeraná. Krajský súd nepostupoval v súlade s § 390 CSP napriek jeho výslovnému zneniu, ktoré nepripúšťa vo veci inú možnosť ako povinnosť krajského súdu, aby sám vo veci rozhodol, napadnutým uznesením rozsudok okresného súdu opätovne (tretíkrát) zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Ústavný súd konštatuje, že v dôsledku uvedeného postupu krajského súdu nebol dosiahnutý účel zakotvený v § 390 CSP, ktorým je zrýchlenie konania rozhodnutím v merite veci, ale, naopak, priebeh konania pri rozhodovaní vo veci samej sa opätovne spomalil.

62. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postup krajského súdu jednoznačne nepriaznivo ovplyvnil dĺžku napadnutého konania (m. m. III. ÚS 5/2018, I. ÚS 227/2018, IV. ÚS 587/2018, II. ÚS 3/2022, I. ÚS 548/2020, II. ÚS 348/2019, I. ÚS 52/2020). Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15Co/174/2022 došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

63. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľky v ústavných sťažnostiach žiadali priznať finančné zadosťučinenie 35 000 eur pre každú z nich, poukazujúc na celkovú dĺžku súdneho konania, ktoré v prevažnej miere prebiehalo pred okresným súdom. Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade prichádzalo do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia, pri ktorého určení vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, význam veci pre sťažovateľa a dĺžku konania. Vzhľadom na zistený stav posudzovaného konania a vzhľadom na to, že ústavný súd posudzoval len postup krajského súdu, ktorý ako jediného porušovateľa práv sťažovateľky v ústavných sťažnostiach označili, a neposudzoval konanie ako celok, avšak, prihliadajúc na opakované porušenie práv sťažovateľiek zo strany krajského súdu, ako aj neprimeranosť celého dotknutého súdneho konania, priznal každej zo sťažovateľiek finančné zadosťučinenie 4 000 eur (bod 4 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľiek nevyhovel (bod 7 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

64. Ústavný súd priznal sťažovateľke 1, ako aj sťažovateľke 2 (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania 663,57 eur (body 5 a 6 výroku tohto nálezu).

65. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľiek (každá z nich samostatne zastúpená odlišnou právnou zástupkyňou) ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Každý zo sťažovateľiek vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku krajského súdu a zúčastnenej osoby), a to s ohľadom na skutočnosť, že obe sťažovateľky sa vyjadrili k stanovisku krajského súdu a zúčastnenej osoby samostatnými podaniami.

66. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnych zástupkyň sťažovateľiek (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označených v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu